

Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinə endirib

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (AMB) İdarə Heyəti uçot dərəcəsinin 7,25 faizdən 7 faizə endirilməsi haqqında qərar qəbul edib. Faiz dəhlizinin aşağı həddi 6,5 faiz, yuxarı həddi isə 7,5 faiz səviyyəsində müəyyən olunub.

AMB-dən AZƏRTAC-a bildirilib ki, bu qərar pul siyasətinə həsr olunmuş son iclasdan keçən dövrdə illik inflyasiyanın azalması və valyuta bazarında stabilliyin davam etməsi, beynəlxalq konyunkturun nisbətən yaxşılaşması, istehlak tələbinin zəifləməsi və onun inflyasiya gözləntilərinə təsiri nəzərə alınmaqla qəbul edilib.

Faiz dəhlizinin parametrlərinə dair növbəti qərarlar inflyasiyanın elan edilən hədəf intervalında saxlanılması, maliyyə sabitliyinin qorunması və iqtisadi aktivliyin dəstəklənməsi prioritetləri arasında optimal balansın qorunmasına yönəldiləcək.

İnflyasiyanın dinamikası və inflyasiya gözləntiləri

İdarə Heyətinin pul siyasətinə həsr olunmuş son iclasından keçən dövrdə illik inflyasiya tempi aşağı düşüb. Rəsmi statistika görə, may ayında 0,5 faizlik deflyasiya qeydə alınmış, illik inflyasiya 2,9 faiz təşkil edib.

Son 12 ayda inflyasiya ərzaq məhsulları üzrə 5,7 faiz, qeyri-ərzaq məhsulları üzrə 1,4 faiz və xidmətlər üzrə 0,4 faiz olub. Pandemiyanın yaratdığı qeyri-müəyyənliklər fonunda istehlak və investisiya xərclərinin azalması ilə məcmu tələbin daralması başlıca deflyasiya amili kimi çıxış edir. Ərzaq inflyasiyasının azalmasına əlavə olaraq kənd təsərrüfatı məhsullarının mövsümi ucuzlaşması və dünya ərzaq qiymətlərində enişin davam etməsi (2020-ci ilin 5 ayında 10,5 faiz) də təsir göstərir.

Real sektor müəssisələri üzrə monitorinqin nəticələri inflyasiya gözləntilərinin son ayda azaldığını göstərir. May ayında aparılmış sorğunun nəticələrinə görə inflyasiya gözləntiləri əvvəlki aya nəzərən qeyri-neft sənayesi, tikinti, ticarət və xidmət sahələri üzrə azalıb.

İyun ayında yenilənmiş proqnozlara görə, mövcud makroiqtisadi siyasət çərçivəsi saxlanmaqla cari ilin sonuna ən çox ehtimal olunan inflyasiya 3-3,5 faizdir ki, bu da hədəf intervalı (4±2 faiz) daxilindədir. İqtisadiyyatda gedən proseslərdən asılı olaraq proqnozlar ilin qalan dövründə müntəzəm yenilənəcək.

Qlobal mühit və xarici sektor göstəriciləri

Pul siyasətinə həsr olunmuş son iclasdan ötən müddətdə bir çox ölkələrdə karantin rejiminin nisbətən yumşalması, eləcə də geniş fiskal və monetar stimullaşdırılmasının reallaşdırılması iqtisadi bərpaya və bazarlara müsbət impulslar ver-

rib. Bununla belə koronavirus pandemiyasının neqativ təsirləri nəticəsində global iqtisadi aktivlik göstəriciləri son dekadalardan tarixi minimumlarına yaxın səviyyələrdə qalır.

Tələbin nisbətən artması, eləcə də aprel ayında əldə olunmuş "OPEC++" razılaşmasının yenilənərək icrasının təsiri ilə neft qiymətləri bərpa olmağa başlayıb. İyunun ötən dövründə "Brent" neftinin orta qiyməti 40 dollar olub ki, bu da mayın orta qiymətindən (32,5 dollar) 23 faiz, aprelin orta qiymətindən isə (27,1 dollar) 48 faiz yüksəkdir.

Cari ilin 5 ayında ixracın həcmi ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 19 faiz azalsa da, xarici ticarət balansını profisitli qalıb. İdxalda azalma meyilləri xarici balansla tarazlaşdırıcı təsir göstərir. Qeyd olunanları nəzərə almaqla birinci yarımilliyin yekunu üzrə də tədiyyə balansının cari hesabının profisitli olacağı istisna deyil.

Monetar şərait

Ötən toplantıdan keçən müddətdə likvidlik və kreditləşdirmə şəraitinə pul siyasəti qərarları ilə yanaşı, vahid xəzinə hesabından həyata keçirilən dövlət büdcəsi xərcləri, əhəlinin və biznesin dəstəklənməsi üçün tətbiq olunan tənzimləyici güzəştlər təsir göstərib.

Valyuta bazarında vəziyyət may ayında da sabit olaraq qalıb. Mərkəzi Bank tərəfindən keçirilən hərəraclarda təklif tələbi üstələyib, tələb başlıca olaraq idxalla əlaqədar olub. Azərbaycanın başlıca ticarət tərəfdaşı olan ölkələrin valyuta bazarlarında vəziyyətin stabilləşməsi manatın nominal və real effektiv məzənnələrinin dinamikasının stabilləşməsi ilə müşayiət olunur.

Pul bazası aprel ayının sonundan bəri 8 faiz artıb, ilin əvvəlindən bəri isə 10,6 faiz azalıb.

Mərkəzi Bankın pul siyasəti alətləri faiz dəhlizi parametrləri çərçivəsində tətbiq olunub. Depozitlərin cəlbə və qısamüddətli notların yerləşdirilməsi üzrə Mərkəzi Bankın təşkil etdiyi hərəraclarda tələbin təklifi üstələməsi müşahidə olunub, bu alətlər üzrə gəlirlik faiz dəhlizinin aşağı həddinə yaxınlaşıb.

Manatla yeni əmanət və depozitlər, habelə yeni kreditlər üzrə son ayda faiz dərəcələri fiziki və hüquqi şəxslər üzrə fərqli istiqamətlərdə dəyişib. İyun ayının 1-dən başlayaraq manatla sığortalanmış əmanətlər üzrə maksimal faiz dərəcəsinin yüksəlməsinin de-dollarlaşma proseslərinə müsbət təsir göstərəcəyi gözlənilir.

Əhali və biznesin dəstəklənməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər, o cümlədən kreditlərin restrukturizasiyası üzrə müraciətlərin icrası, faizlərin subsidiyalaşdırılması və zəmanət dəstəyinin genişləndirilməsi pandemiya şəraitində kreditləşmə şərtlərinin yumşalmasına imkan verir.

İqtisadi aktivlik

Pandemiyanın Azərbaycanda daxili iqtisadi aktivliyə neqativ təsirləri may-iyun aylarında davam edib. Mərkəzi Bank tərəfindən real sektor müəssisələrinin monitorinqi göstərir ki, qeyri-neft sənayesi, tikinti, ticarət və xidmət sahələri üzrə biznes inam indeksi may ayında neqativ zonada olub.

Cari ilin 5 ayında rəsmi statistikaya görə iqtisadiyyatın baza sahələrində (qeyri-neft-qaz sənayesi və kənd təsərrüfatı) iqtisadi artım davam edib.

Məcmu tələbin bütün komponentlərində azalma qeydə alınıb. Yanvar-may aylarında pərakəndə ticarət dövriyyəsi ötən ilin eyni dövrünə nəzərən 1,7 faiz, o cümlədən əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin dəyəri 14,9 faiz azalıb. Qeyri-neft sektoruna investisiya qoyuluşları 16,7 faiz azalıb.

Hökumətin sosial xərclər üzrə öz öhdəliklərini tam yerinə yetirməsi və əlavə dəstək tədbirləri, sinxronlaşdırılmış makroiqtisadi tədbirlər iqtisadi aktivliyin daha çox azalmasını qarşısını alır, iqtisadi subyektlərin gəlirlərindəki itkiləri qismən kompensasiya etməyə imkan verir.

İnflyasiya riskləri

İnflyasiyanın risklər balansını hazırda başlıca olaraq pandemiyanın global iqtisadi aktivliyə və Azərbaycan iqtisadiyyatına təsirləri ilə bağlıdır. Bu təsirlərin dərinliyi və davamlılığı ilə bağlı qeyri-müəyyənliklər yüksək olaraq qalır. Xarici mühitlə bağlı əsas risk neftin qiymətinin yenidən kəskin enişidir ki, bu da COVID-19-a ikinci yoluxma dalğası, ABŞ-la Çin arasında iqtisadi-ticarət münasibətlərinin pisləşməsi və ayrı-ayrı ölkələrdə sosial-siyasi gərginliklərdən irəli gələ bilər. Yeni iqtisadi normalıqların yarandığı bu şəraitdə milli iqtisadiyyatın yenidən balanslaşmasına start verilib. Yenidən balanslaşma xarici mühitdəki dəyişikliklərin daxili mühitə ötürülməsinin hamarlanmasına, iqtisadi aktivlik və məşğulluğun dəstəklənməsi ilə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyi arasında balansın qorunmasına imkan verməlidir.

Faiz dəhlizinin parametrlərinə dair növbəti qərarların qəbulu zamanı risklər balansındakı dəyişikliklər, makroiqtisadi sabitlik hədəfləri ilə iqtisadi aktivliyin dəstəklənməsi prioritetlərinin uzlaşdırılması əsas götürüləcək. Mərkəzi Bank bundan sonra da ölkədə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin qorunması, inflyasiyanın elan edilmiş hədəf çərçivəsində saxlanılması üçün mandatına uyğun olaraq bütün mümkün tədbirləri görəcək.

Bu qərar iyunun 19-dan qüvvəyə minir. Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin faiz dəhlizinin parametrləri barədə növbəti qərarı iyul ayının 30-da ictimaiyyətə açıqlanacaq və bununla bağlı mətbuat konfransı keçiriləcək.